

Asia: VN/20350/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tasa-arvovaltuutettu kiittää mahdollisuudesta saada lausua alkoholilain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä.

Tasa-arvovaltuutetun tehtävänä on valvoa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, jäljempänä tasa-arvolain) noudattamista. Tasa-arvovaltuutettu edistää myös tasa-arvolain tarkoituksen toteuttamista ja antaa tietoja tasa-arvolainsäädännöstä.

Tasa-arvovaltuutettu on arvioinut hallituksen esitystä toimivaltansa mukaisesti sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta.

Sukupuolivaikutusten arviointi

Perustuslain (731/1999) 6 §:ssä säädetään velvollisuudesta edistää sukupuolten tasa-arvoa yhteiskunnallisessa toiminnassa. Viranomaisen velvollisuudesta edistää sukupuolten tasa-arvoa säädetään myös laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, eli tasa-arvolaissa).

Sukupuolivaikutuksien arviointi on keskeinen osa tasa-arvon edistämistä lainvalmistelussa. Sillä tarkoitetaan muun muassa hallituksen esityksen vaikutusten arviointia etukäteen sukupuolten tasa-arvon kannalta. Tämä on erityisen tärkeää, mikäli jo uudistusta suunniteltaessa tiedetään, että uudistus voi vaikuttaa eri tavoin sukupuoliin. Sukupuolivaikutusten arvioinnin merkitystä korostetaan myös oikeusministeriön lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeessa.

Tasa-arvovaltuutettu pitää valitettavana sitä, että hallituksen esitysluonnoksessa on laiminlyöty sukupuolivaikutuksien arviointi kokonaan. Esitysluonnoksessa ei ole myöskään perusteltu, miksi sukupuolivaikutusten arviointia ei ole tehty.

Tasa-arvovaltuutettu muistuttaa, että vaikka esityksellä on arvioitu olevan vain vähäisiä vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen, vähäisetkin vaikutukset voivat kohdistua eri tavoin naisiin ja miehiin. Saatavuuden ja myyntitapojen muutoksilla voi lisäksi olla erilaisia vaikutuksia eri sukupuolille siitäkin huolimatta, että alkoholin kokonaiskulutus ei merkittävästi kasvaisi.

Vaikutusarvioinnissa tulisi huomioida, että naiset ja miehet eroavat toisistaan alkoholin kuluttajina ja käyttäjinä. Huomion arvoista on myös se, että mahdolliset alkoholin saatavuuden helpottamisesta aiheutuvat haitat kohdistuvat usein myös muihin henkilöihin, kuten lapsiin ja lähisuhdeväkivallan uhreihin. Vaikutusarvioinnissa olisi lisäksi hyvä huomioida, että kyseessä oleva hallituksen esitysluonnos on osa laajempaa alkoholilain kokonaisuudistusta, ja esityksen sukupuolivaikutuksia tulisi arvioida suhteessa muihin alkoholin saatavuuden helpottamista koskeviin lakimuutoksiin.

Janas Pirkko
Tasa-arvovaltuutetun toimisto

Ratilainen Ella
Tasa-arvovaltuutetun toimisto